

УРОК 5

Фонетика. Зміни приголосних унаслідок збігу.

Граматика.

1. Вживання іменників, прикметників, порядкових числівників у місцевому відмінку для позначення дати (*Коли? – у 1998-ому році*).
2. Вживання іменників, прикметників, порядкових числівників у родовому відмінку для позначення дати (*Коли? – сімнадцятого вересня*).
3. Вживання іменників, прикметників, займенників у давальному відмінку однини в значенні адресата.
4. Вживання форми *потрібен* (*потрібна, потрібні*).
5. Вживання форми *треба, необхідно* у безособових реченнях у сполученнях з іменниками та займенниками у давальному відмінку.
6. Давальний відмінок іменників множини.
7. Складнопідрядні речення з підрядними мети, які включають конструкцію *щоб+інфінітив* і *треба+інфінітив*.

Дієслова: *святкувати, вважати, народжуватися, придумувати, відчувати, вигадувати, дозволяти, обіцяти, радити, заважати, радіти, світити, бігти, відпускати, відчиняти, зітхати, присвячувати, займатися, посідати.*

Лексична тема: Національні, сімейні та спортивні свята.

1. Читайте.

Місяць – місячний	товариш – товариський
пшениця – пшеничний	вік – вічний
серце – сердечний	дошка – дощаний
сонце – сонячний	козак – козацький

– Коли ви приїхали в Україну? – В Україну ми приїхали у 1997 (тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомому) році.
--

Коли? – у 1997 році – Місцевий відмінок

який рік?	коли? (у якому році?)
1998 (тисяча дев'ятсот дев'яносто восьмий) рік	у 1998 (тисяча дев'ятсот дев'яносто восьмому) році
2003 (дві тисячі третій) рік	у 2003 (дві тисячі третьому) році

2. Читайте.

- Хуане, скажіть, будь ласка, в якому році ви приїхали в Україну?
- Я приїхав в Україну в 1997 (тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомому) році.
- А в якому році ви закінчите навчання на підготовчому факультеті?
- Навчання на підготовчому факультеті я закінчу в 1998 (тисяча дев'ятсот дев'яносто восьмому) році.
- Дякую.
- Будь ласка.

– Коли ви приїхали в Україну? – Ми приїхали в Україну у вересні 1997 (тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомого) року.

Коли? – у вересні – Місцевий відмінок
1997 року – Родовий відмінок

який місяць?	коли (в якому місяці якого року?)
квітень 1990 (тисяча дев'ятсот дев'яностого) року	у квітні 1990 (тисяча дев'ятсот дев'яностого) року
серпень 2000 (двохтисячного року)	у серпні 2000 (двохтисячного) року

3. Читайте.

- Ганно, скажіть, будь ласка, коли у вас почнеться літня сесія?
- Літня сесія у нас почнеться у червні.
- А коли ви плануєте поїздку в Канів?
- Ми хочемо поїхати в Канів у травні.
- Дякую.
- Прошу.

– Коли ви приїхали в Україну? – Ми приїхали в Україну 17 (сімнадцятого) вересня 1997 (тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомого) року.

Коли? – сімнадцятого вересня – Родовий відмінок

який день?	коли? (якого дня?)
8 (восьме) березня 1997 (тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомого) року	8 (восьмого) березня 1997 (тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомого) року
9 (дев'яте) травня 1998 (тисяча дев'ятсот дев'яносто восьмого) року	9 (дев'ятого) травня 1998 (тисяча дев'ятсот дев'яносто восьмого) року

4. Читайте.

а) – Антонію, скажіть, будь ласка, коли у вашій країні святкують Новий рік?

– У нас, в Аргентині, Новий рік святкують 1 (першого) січня.

– А у вас, Лі?

– А у нас, в Китаї, Новий рік кожного року святкують у різні дні. Цього року ми святкували 28 (двадцять восьмого) січня.

– Дякую.

– Прошу.

б) – Ольго, скажіть, будь ласка, які свята в Україні ви знаєте?

– Я знаю, що в Україні 1 (першого) січня святкують Новий рік, 8 (восьмого) березня – Жіночий день, 1 травня – День солідарності трудящих, 9 (дев'ятого) травня – День Перемоги, 28 (двадцять восьмого) червня – День Конституції України, а 24 (двадцять четвертого) серпня – День Незалежності України.

– Дякую, Ольго. Ви добре знаєте українські національні свята. А коли у вашій країні святкують День Конституції та День Незалежності?

– ...

святкувати (н.в.) – відсвяткувати (д.в.)

вважати (н.в.) – _____

5. Читайте.

Різдво

Різдво – велике християнське свято, яке дуже люблять в Україні. Це свято народження Ісуса Христа. Католицька церква відзначає цей день 25 грудня, а православна – 7 січня. Різдво – найбільше народне та релігійне свято в Україні. Воно має давню традицію. Оскільки це перший день після посту, то стіл господарі накривають дуже багатий. Головними стравами на Різдво вважаються кутя та узвар. Готують обов'язково й м'ясні страви. У цей день вулицями ходять колядники. Вони співають різдвяні пісні, які називаються колядками. У цих піснях прославляється Син Божий. На Різдво зазвичай люди не працюють. Усі українці ходять в гості та запрошують гостей до себе. Напередодні Різдва вся родина повинна брати участь у Святій вечері. Сім'я збирається за святковим столом. Також у цей день відвідують родичів та близьких.

6. Дайте відповіді на запитання.

1. Що таке Різдво?

2. Коли відзначає Різдво Католицька церква?

3. Коли святкують Різдво в Україні?
4. Які страви готують на Різдво?
5. Що роблять колядники?
6. Коли і як у вашій країні святкують Різдво?

7. Дайте відповіді на запитання.

1. Коли ви народилися?
2. Коли народилися ваші батьки, брати, сестри?
3. Коли і які свята є у вашій сім'ї?
4. Коли і які свята є у вашій країні?
5. Які дні свого життя ви вважаєте цікавими і важливими? Чому?
6. Коли ви любите відпочивати?

Дата
Коли?

Називний відмінок	Місцевий відмінок	Родовий відмінок
січень	у січні	15-го січня
лютий	у лютому	2-го лютого
березень	у березні	8-го березня
квітень	у квітні	3-го квітня
травень	у травні	9-го травня
червень	у червні	30-го червня
липень	у липні	29-го липня
серпень	у серпні	16-го серпня
вересень	у вересні	11-го вересня
жовтень	у жовтні	27-го жовтня
листопад	у листопаді	18-го листопада
грудень	у грудні	31-го грудня
1998 (восьмий) рік	у 1998 (восьмому) році	1998-го року

народжуватися (н.в.) – народитися (д.в.)

Народжуватися (н.в.)		Народитися (д.в.)
теперішній час		
Я	_____	_____
Ти	народжуєшся	_____
Він	народжується	_____
Вона	народжується	_____
Ми	_____	_____
Ви	народжуєтесь	_____
Вони	народжуються	_____

минулий час		
Він	народжувався	народився
Вона	народжувалася	народилася
Вони	народжувалися	народилися
майбутній час		
Я	_____	_____
Ти	народжуватимешся	народишся
Він	народжуватиметься	народиться
Вона	народжуватиметься	народиться
Ми	_____	_____
Ви	народжуватиметеся	народитеся
Вони	народжуватимуться	народяться
імператив		
	_____	_____

8. Читайте.

Великдень

Великдень святкується в Україні з 10 століття. Інша його назва – Свята Пасха або Воскресіння Господнє. Великдень настає весною в період з 4 квітня до 8 травня. Його святкують у неділю, понеділок і вівторок. У перший день свята люди вітають одне одного словами «Христос воскрес!» і чують у відповідь «Воістину воскрес!». Це день воскресіння Ісуса Христа. Символи цього свята – великоднє куряче яйце і паска. Паска – це солодкий високий хліб циліндричної форми. Яйця фарбують у червоний колір. Він символізує кров Ісуса Христа. Такі яйця називають крашанками. Також їх розписують різними орнаментами. Кожен малюнок має своє значення. Такі яйця називають писанками.

У Великодню ніч люди йдуть до церкви. Там вони освячують крашанки, писанки, паски та інші продукти.

9. Дайте відповіді на запитання.

1. Яку іншу назву має свято Великдень?
2. Коли настає Великдень?
3. Як вітаються люди у цей день?
4. Які символи цього свята?
5. Як святкують Великдень в Україні?
6. Як святкують Великдень у вашій країні?

10. Читайте.

Коли я вчився у першому класі, я дуже любив свята. У ці дні мені дарували подарунки. Я дуже любив шукати подарунки під ялинкою першого січня. Я любив прокидатися восьмого березня і відчувати запах пирога, який цього дня готувала мама. Я любив свято першого травня і дев'ятого травня і всі дні народження. Але свій день народження я любив найбільше.

Всі співали, танцювали, а я сидів і чекав подарунки. Потім я вирішив, що свят у календарі дуже мало і треба вигадати нові свята. І тоді я придумав свята всього першого: першого дощу, першого снігу, першої квітки, першого жовтого листка. Потім – свята всього гарного: гарної погоди, цікавої книжки, гарного настрою, гарної оцінки.

Тато, мама і бабуся знали про мої свята і приносили мені в ці дні маленькі подарунки.

Я придумав так багато свят, що їх треба було святкувати щодня.

І тоді я вигадав свято відпочинку від свят. Одного разу я гуляв біля майстерні дядька Миколи.

– Іди до мене! – запросив мене дядько Микола. – Будеш допомагати мені.

Цілий день я працював у майстерні. Мені там подобалось.

– Ти добре працював сьогодні! – сказав мені дядько.

– А можна я завтра прийду? – запитав я.

– Приходь, – посміхнувся він.

Додому я прийшов дуже щасливий. Це було найкраще свято – свято без подарунків.

(За оповіданням Л. Сергєєва)

вигадувати (н.в.) – вигадати (д.в.)

придумувати (н.в.) – придумати (д.в.)

відчувати (н.в.) – відчути (д.в.)

Вигадувати (н.в.)		Придумувати (н.в.)		Відчувати (н.в.)	
теперішній час					
Я	вигадую	придумую	відчуваю		
Ти	вигадуєш	придумуєш	відчуваєш		
Він	вигадує	придумує	відчуває		
Вона	вигадує	придумує	відчуває		
Ми	вигадуємо	придумуємо	відчуваємо		
Ви	вигадуєте	придумуєте	відчуваєте		
Вони	вигадують	придумують	відчувають		

минулий час			
Він	вигадував	придумував	відчував
Вона	вигадувала	придумувала	відчувала
Вони	вигадували	придумували	відчували
майбутній час			
Я	вигадуватиму	придумуватиму	відчуватиму
Ти	вигадуватимеш	придумуватимеш	відчуватимеш
Він	вигадуватиме	придумуватиме	відчуватиме
Вона	вигадуватиме	придумуватиме	відчуватиме
Ми	вигадуватимемо	придумуватимемо	відчуватимемо
Ви	вигадуватимете	придумуватимете	відчуватимете
Вони	вигадуватимуть	придумуватимуть	відчуватимуть
імператив			
вигадуй!		придумуй!	_____
вигадуймо!		придумуймо!	_____
вигадуйте!		придумуйте	_____

Вигадати (д.в.)	Придумати (д.в.)	Відчути (д.в.)	
теперішній час			
_____	_____	_____	
минулий час			
Він	вигадав	придумав	відчув
Вона	вигадала	придумала	відчула
Вони	вигадали	придумали	відчули
майбутній час			
Я	вигадаю	придумаю	відчую
Ти	вигадаєш	придумаєш	відчуєш
Він	вигадає	придумає	відчує
Вона	вигадає	придумає	відчує
Ми	вигадаємо	придумаємо	відчуємо
Ви	вигадаєте	придумаєте	відчуєте
Вони	вигадають	придумають	відчують
імператив			
вигадай!		придумай!	_____
вигадаймо !		придумаймо !	_____
вигадайте!		придумайте !	_____

– Кому Віктор пише листи?
– Він пише листи своєму старшому братові і своїй молодшій сестрі.

Називний відмінок який?	Давальний відмінок якому?	
новий (інститут)	новому (інституту)	–ому
цей (студент)	цьому (студентові)	–ьому
перший (інститут)	першому (інституту)	–ому
третій (студент)	третьому (студентові)	–ьому
мій	моєму	–єму

Називний відмінок яка?	Давальний відмінок якій?	
нова (книга)	новій (книзі)	–ій
ця (дівчина)	цій (дівчині)	–ій
перша (книга)	першій (книзі)	–ій
третья (дівчина)	третій (дівчині)	–ій
моя	моїй	–ій

11. Читайте.

- а) – Ольго, скажіть, будь ласка, кому ви розповідали про ваші національні свята?
– Я розповідала нашій новій студентці з Анголи й арабському студентові з паралельної групи.
– Їм сподобалось?
– Так, дуже.
- б) – Антонію, скажіть, будь ласка, кому ви купили цю чудову іграшку?
– Я купив її своєму молодшому братові.
– Ви часто даруєте йому іграшки?
– Так, я люблю робити подарунки молодшому братові і старшій сестрі.
– А скільки їм років?
– Молодшому братові 12 років, а моїй старшій сестрі 25 років.
– Дякую.
– Будь ласка.
- в) – Скажіть, будь ласка, кому створили цей пам’ятник?

- Цей пам'ятник створили видатному українському полководцю Богдану Хмельницькому .
- А чий пам'ятник біля драматичного театру?
- Там стоїть пам'ятник відомого українського поета і художника Тараса Григоровича Шевченка.
- Дякую.
- Будь ласка.

12. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому Віктор розповідав про місто? (свій новий друг).
2. Кому П'єр допоміг розв'язати задачу? (моя маленька дорога сестра).
3. Кому Джон обіцяв купити книгу? (твій новий товариш).
4. Кому Марта передала привіт від друга? (цей американський студент).
5. Кому Том написав про канікули? (його молода весела подруга).
6. Кому Родріго телефонував учора? (своя дорога мама).
7. Кому студенти подарували квіти? (відомий український письменник).

дозволяти (н.в.) – дозволити (д.в.)

обіцяти (н.в.) – пообіцяти (д.в.)

радити (н.в.) – порадити (д.в.)

заважати (н.в.) – завадити (д.в.)

кому?

що робити?

що зробити?

13. Читайте.

- Максиме, кому ти пишеш листа?
- Я пишу листа своєму старшому братові Сергію.
- Ти ніколи не розповідав мені про нього.
- Якщо хочеш, я із задоволенням розкажу тобі про Сергія. Коли я вчився в школі, він завжди допомагав мені. Ще в школі мій брат порадив мені серйозно вчити математику та фізику, тому що це необхідні науки для майбутнього інженера. Сергій дозволяв мені працювати на його комп'ютері. Він закінчив інженерно-технологічний інститут, часто розповідав мені про свій інститут, про предмети, які він вивчав, про цікаве студентське життя. Мій брат порадив мені вступити до цього інституту. Він пообіцяв мені допомагати вчитися. Зараз Сергій працює інженером на великому заводі. Часто він запрошує мене до себе на роботу, розповідає про свої справи. Сергій не лише мій старший брат, але й справжній друг.

Дозволяти (н.в.)		Радити (н.в.)
теперішній час		
Я	дозволяю	раджу
Ти	дозволяєш	радиш
Він	дозволяє	радить
Вона	дозволяє	радить
Ми	дозволяємо	радимо
Ви	дозволяєте	радите
Вони	дозволяють	радять
минулий час		
Він	дозволяв	радив
Вона	дозволяла	радила
Вони	дозволяли	радили

майбутній час		
Я	дозволятиму	радитиму
Ти	дозволятимеш	радитимеш
Він	дозволятиме	радитиме
Вона	дозволятиме	радитиме
Ми	дозволятимемо	радитимемо
Ви	дозволятимете	радитимете
Вони	дозволятимуть	радитимуть
імператив		
дозволяй!		_____
дозволяймо!		_____
дозволяйте!		_____

Дозволити (д.в.)		Порадити (д.в.)
теперішній час		
_____		_____
минулий час		
Він	дозволив	порадив
Вона	дозволила	порадила
Вони	дозволили	порадили
майбутній час		
Я	дозволю	пораджу
Ти	дозволиш	порадиш
Він	дозволить	порадить
Вона	дозволить	порадить
Ми	дозволимо	порадимо
Ви	дозволите	порадите
Вони	дозволять	порадять

імператив	
дозволь!	порадь!
дозвольмо!	порадьмо!
дозвольте!	порадьте!

14. Читайте.

Масляна (Масниця)

Це свято проводів зими й зустрічі весни. Відзначають його рівно за вісім тижнів до Великодня. Тиждень Масниці триває вісім днів. У ці дні люди веселяться, грають у різні ігри, готують і їдять смачні страви. Під час свята не можна їсти м'ясо, але можна готувати страви із сиру, масла та риби. Головна страва на Масляну – млинці зі сметаною. Також готують вареники з сиром та сметаною. У народі є така приказка: «Почекайте, варенички, прийде на вас Масниця!». Свято пов'язане також зі старовинним звичаєм колод кування. Хлопцям і дівчатам, які не одружилися у період Масляної, прив'язують до ноги колодку. Спочатку ця колодка була дерев'яна, а потім її замінили на стрічки з квітами. Той, кому прив'язали колонку, повинен відкупитися – дати гроші або співати пісню чи танцювати.

15. Що ви дізналися про свята в Україні?

16. Читайте.

Мій перший букет

Нині я відомий письменник. Але я добре пам'ятаю, коли я вперше читав свої оповідання в школі. Діти подарували мені великий букет квітів. Це був мій перший букет. Він мені дуже подобався. Там були червоні гвоздики і троянди. Я зателефонував своїй молодій дружині:

– Готуй велику вазу! Діти подарували мені букет.

– Букет? Це чудово! – вона дуже любила квіти і зраділа.

Я йшов додому. На голубому небі світило яскраве сонце. Люди, що йшли мені назустріч, посміхалися мені і моєму великому букету. Це було взимку, коли квітів було ще дуже мало.

Одна жінка запитала мене:

– Де ви купили ці красиві квіти?

Мені стало незручно. Я відповів:

– Це мені подарували. – І я дав кілька квіток цій молодій красивій жінці.

Я пішов далі. У парку гралися діти. Одна дівчинка підбігла до мене.

– Ой, які червоні квіти!

Я подарував і цій маленькій дівчинці кілька квіток. Коли я йшов далі, назустріч мені йшли хлопець із дівчиною. Дівчина уважно подивилася на мій букет. А хлопець на хвилину відпустив її руку, підійшов до мене й запитав:

– Де ви їх купили?

Я нічого не сказав, лише дав цьому закоханому хлопцеві кілька квіток.

По дорозі додому я ще зустрів стареньку бабусю, яка подивилася на мої квіти із сумом в очах. Звичайно, я дав кілька квіток і цій старенькій бабусі.

І ось будинок, де я живу. Я піднявся на другий поверх. Двері мені відчинила моя дружина.

– Нарешті! Я дуже довго тебе чекаю! – в руках у неї була велика кришталева ваза. – А де твій букет? – здивовано запитала вона.

– Букет? – Я сумно зітхнув і дав моїй коханій одну червону троянду, яка залишилась у мене.

– Це і є букет? Навіщо ти сказав мені неправду?

І я розповів дружині все. Вона дуже сміялась. Справді, було дуже смішно: у великій вазі стояла одна червона троянда.

(За оповіданням Я. Тайця)

17. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому подарували діти букет квітів?
2. Кому зателефонував молодий письменник?
3. Що він сказав своїй дружині?
4. Кому письменник дав квіти, коли йшов додому?
5. Який букет приніс додому письменник?

радіти (н.в.) – зрадіти (д.в.)

світити (н.в.) – засвітити (д.в.)

посміхатися (н.в.) – посміхнутися (д.в.)

бігти (н.в.) – підбігти (д.в.)

відпускати (н.в.) – відпустити (д.в.)

відчиняти (н.в.) – відчинити (д.в.)

зітхати (н.в.) – зітхнути (д.в.)

Світити (н.в.)		Бігти (н.в.)		Зітхати (н.в.)	
теперішній час					
Я	свічу	біжу	зітхаю		
Ти	світиш	біжиш	зітхаєш		
Він	світить	біжить	зітхає		
Вона	світить	біжить	зітхає		
Ми	світимо	біжимо	зітхаємо		
Ви	світите	біжите	зітхаєте		
Вони	світять	біжать	зітхають		
минулий час					
Він	світив	біг	зітхав		
Вона	світила	бігла	зітхала		
Вони	світили	бігли	зітхали		
майбутній час					
Я	світитиму	бігтиму	зітхатиму		
Ти	світитимеш	бігтимеш	зітхатимеш		
Він	світитиме	бігтиме	зітхатиме		
Вона	світитиме	бігтиме	зітхатиме		
Ми	світитимемо	бігтимемо	зітхатимемо		
Ви	світитимете	бігтимете	зітхатимете		
Вони	світитимуть	бігтимуть	зітхатимуть		
імператив					
світи!		біжи!		зітхай!	
світимо (–ім!)		біжімо! (–ім!)		зітхаймо!	
світить!		біжіть!		зітхайте!	

Відпустити (д.в.)		Відчинити (д.в.)		Зітхнути (д.в.)	
теперішній час					
_____		_____		_____	
минулий час					
Він	відпустив	відчинив	зітхнув		
Вона	відпустила	відчинила	зітхнула		
Вони	відпустили	відчинили	зітхнули		

майбутній час					
Я	відпущу	відчиню	зітхну		
Ти	відпустиш	відчиниш	зітхнеш		
Він	відпустить	відчинить	зітхне		
Вона	відпустить	відчинить	зітхне		
Ми	відпустимо	відчинимо	зітхнемо		
Ви	відпустите	відчините	зітхнете		
Вони	відпустять	відчинять	зітхнуть		

імператив		
відпусти! відпустімо! відпустіть!	відчини! відчинімо! відчиніть!	зітхни! зітхнімо! зітхніть!

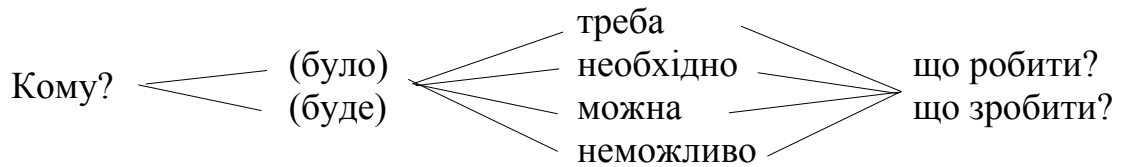
Мені потрібен цей підручник.

Кому?		хто? що?
Мені	потрібен	підручник
Тобі	був (буде) потрібен	номер телефону
Йому	потрібна	ця книга
Їй	була (буде) потрібна	моя допомога
Нам	потрібне	місце в гуртожитку
Вам	було (буде) потрібне	його фото
Їм	потрібні	друзі
Віктору	були (будуть) потрібні	зошити

18. Читайте.

- а) – Ганно, вам потрібен цей підручник?
 – Ні, сьогодні він мені вже не потрібен, але завтра він буде потрібен мені.
 – Отже, я візьму його до завтра.
 – Так, візьми, будь ласка.
- б) – Добрий день! Вибачте, будь ласка, мені потрібна книга «Розмовляйте з нами українською мовою».
 – Ось вона. Візьміть, будь ласка.
 – Іще мені потрібні вірші Гарсія Лорки в перекладі українською мовою.
 – На жаль, зараз перекладу українською мовою ми не маємо. Є переклад російською мовою.
 – Дякую. Переклад російською мовою мені не потрібен.

Мені треба працювати.

19. Читайте.

- а) – Скоро у Родріго день народження. Як ти думаєш, Ольго, що йому можна подарувати?
 – Я знаю, що він любить малювати. Можна подарувати йому фарби.
 – А ти не знаєш, де можна купити фарби?
 – Я думаю, тобі треба поїхати у художній салон. Там є чудові фарби.
 – Дякую за пораду.
 – Будь ласка.
- б) – Антонію, чому ти не був учора на вечорі?
 – Мені треба було вивчити новий матеріал з фізики.
 – А його не можна було вивчити пізніше?
 – Ні, мені необхідно вчити фізику щодня, тому що фізика – моя майбутня професія.
 – Жаль, що тебе не було. Вечір був чудовий.
 – Неможливо бути скрізь одночасно. Я думаю, що ще будуть цікаві вечори.

20. Напишіть речення за зразком.

Зразки:

- а) – У Вадима немає підручника з фізики.
 – Вадимові потрібен підручник з фізики.

1. У Марії закінчились конверти.
2. У Хуана немає теплої шапки.
3. Віктор любить фотографувати, але у нього закінчилась фотоплівка.
4. Ольга хоче малювати, але у неї немає альбому.
5. У Сашка немає олівців.
6. Галина хоче зателефонувати подрузі, але вона не пам'ятає номер телефону.
7. Я хочу вивчити нову пісню, але у мене немає нот.

- б) – Антон хворий.
– Йому треба йти до лікаря.

1. Катя погано вивчила дієслова.
2. Друзі хочуть читати нову книгу.
3. Хуан погано читає українською мовою.
4. Студент написав диктант з помилками.
5. Я багато працював.
6. Максим хоче їсти.

21. Читайте.

Літера «ти»

Одного разу я пояснював маленькій дівчинці Іринці, як треба читати. Цій розумній дівчинці було чотири роки і п'ять місяців. За десять днів ми з нею вивчили весь алфавіт. Могли вже читати «тато», «мама», «Саша», «Маша». Нам треба було вивчити лише останню літеру – «Я».

Показав я Іринці цю літеру і сказав:

– А це, Іринко, літера «я».

Вона здивувалася, подивилася на мене і говорить:

– Ти?

– Чому «ти»? Я ж сказав: це літера «я».

– Літера «ти»?

– Не «ти», а «я».

Вона ще більше здивувалась:

– Я ж і говорю: «ти».

Що з нею робити? Як пояснити малій дитині, що «я» – це лише літера? Маленька Іринка сиділа і жалібно дивилася на мене. Вона не могла зрозуміти, чому ця дивна літера, яку я називаю «я» зветься не «ти».

– Добре, – сказав я. – Сьогодні ми більше не вчитимемось. Тобі треба відпочити.

Наступного дня, коли Іринка прийшла до мене, я не згадував минулого уроку, а просто дав їй дитячу книжку і сказав:

– Почитай мені щось.

Вона провела пальцем по словах і раптом швидко прочитала:

– Тикову дали тиблуко.

Я так здивувався, що встав із стільця:

– Якому Тикову? Яке тиблуко?

Подивився в книжку, а там речення: «Якову дали яблуко».

Вам смішно? Мені було смішно теж! Я засміявся, а потім сказав:

– Яблуко, Іринко! Яблуко, а не тиблуко!

Вона подивилась на мене і говорить:

– Яблуко? Отже, це літера «я»?

І я сказав: – Правильно. Це літера «ти».

Дітям не треба говорити неправду. Але що робити? Якби я сказав «я», а не «ти», хто знає, чим би все це скінчилося.

(За оповіданням Л. Пантелєєва.)

22. Перекажіть текст.

– Маріє, кому ти написала так багато листів?
– Батькам, друзям і подругам.

Називний відмінок		Давальний відмінок	
<u>хто?</u>	<u>що?</u>	<u>кому?</u>	<u>чому?</u>
батько	батьки	батькам	–ам
друг	друзі	друзям	–ям
театр	театри	театрам	–ам
музей	музеї	музеям	–ям
дівчина	дівчата	дівчатам	–ам
Марія	Марії	Маріям	–ям
дитина	діти	дітям	–ям
мати	матері	матерям	–ям
квітка	квіти	квітам	–ам
село	села	селям	–ам
море	моря	морям	–ям

23. Читайте.

- а) – Томе, ти був у деканаті?
– Так, я розмовляв із деканом. Він дозволив студентам нашої групи скласти екзамени достроково.
– Це добра новина. Дякую.
– Будь ласка.
- б) – Максиме, ти знаєш, що Антоніо написав нову пісню і присвятив її друзям?
– Ти хочеш сказати, що він присвятив її нам?
– Так, цю пісню він написав дівчатам і хлопцям нашої групи.

24. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому Олег обіцяв писати щодня? (батьки).

2. Кому завжди допомагає Максим? (товариші).
3. Кому спортсмени дають інтерв'ю? (журналісти).
4. Кому мама дає добрі поради? (діти).
5. Кому Марта розповідає про свої справи? (сестри).
6. Кому заважає вчити уроки молодший син? (брати).
7. Кому телефонують учні? (вчителі).

присвячувати (н.в.) – присвятити (д.в.)

займатися (н.в.) – зайнятися (д.в.)

посідати (н.в.) – посісти (д.в.)

Присвячувати (н.в.)		Займатися (н.в.)	Посідати (н.в.)
теперішній час			
Я	присвячую	займаюся	посідаю
Ти	присвячуєш	займаєшся	посідаєш
Він	присвячує	займається	посідає
Вона	присвячує	займається	посідає
Ми	присвячуємо	займаємося	посідаємо
Ви	присвячуєте	займаєтесь	посідаєте
Вони	присвячують	займаються	посідають
минулий час			
Він	присвячував	займався	посідав
Вона	присвячувала	займалася	посідала
Вони	присвячували	займалися	посідали
майбутній час			
Я	присвячуватиму	займатимуся	посідатиму
Ти	присвячуватимеш	займатимешся	посідатимеш
Він	присвячуватиме	займатиметься	посідатиме
Вона	присвячуватиме	займатиметься	посідатиме
Ми	присвячуватимемо	займатимемося	посідатимемо
Ви	присвячуватимете	займатиметесь	посідатимете
Вони	присвячуватимуть	займатимуться	посідатимуть
імператив			
присвячуй!		займайся!	посідай!
присвячуймо!		займаймося!	посідаймо!
присвячуйте!		займайтесь!	посідайте!

Присвятити (н.в.)		Зайнятися (д.в.)	Посісти (д.в.)
теперішній час			
_____		_____	_____
минулий час			
Він	присвятив	зайнявся	посів
Вона	присвятила	зайнялася	посіла
Вони	присвятили	зайнялися	посіли
майбутній час			
Я	присвячу	займуся	посяду
Ти	присвятиш	займешся	посядеш
Він	присвятить	займеться	посяде
Вона	присвятить	займеться	посяде
Ми	присвятимо	займемося	посядемо
Ви	присвятите	займетесь	посядете
Вони	присвятять	займуться	посядуть
імператив			
присвяти!		займися!	посядь!
присвятимо! (–ім!)		займімося!	посядьмо!
присвятить!		займіться!	посядьте!

Щоб не хворіти, треба
займатися спортом.

25. Читайте.

- а) – Вікторе, скажи, будь ласка, що треба зробити, щоб скласти
екзамен достроково?
– Треба написати заяву деканові.
– І все?
– Ні, ще треба добре вивчити весь навчальний матеріал.
- б) – Маріє, ти знаєш, що скоро у нас буде контрольна робота з
української мови?
– Так, знаю. Наш викладач сказав нам.
– А що треба зробити, щоб добре написати контрольну?
– Треба вивчити всі відмінки, повторити всі дієслова, граматичні
моделі, прочитати тексти підручника і виконати всі вправи.
– Дякую за пораду.
– Будь ласка.

26. Читайте текст.

Третє місце

Мене звати Денис. Коли мені було сім років, зі мною сталася така пригода. Одного дня я йшов додому із басейну. Мені було дуже хороше. Мені подобалося все, що я бачив навкруг. Я радів сонцю, людям, квітам, птахам. Але особливо я радів тому, що посів третє місце на змаганнях із плавання. Я думав, як розповім про це батькам – вони давно хотіли, щоб я навчився плавати. Батько говорить, що малим хлопчикам необхідно вміти плавати, тому що вони – майбутні чоловіки. І ось сьогодні я посів третє місце і зараз розповім це моєму батькові.

Коли мама відчинила мені двері, вона одразу запитала:

– Чому ти посміхаєшся?

Я сказав:

– У нас сьогодні були змагання.

– Які?

– Заплив на двадцять п'ять метрів.

Тато запитав:

– Ну і як?

– Третє місце, – сказав я з гордістю.

– Та ну? Це чудово! – сказав тато і залишив газету, яку читав до цього. Я знав, що порадує його. Мені було дуже приємно.

– А хто посів перше місце? – запитав тато.

Я відповів:

– На першому місці Вовка, він давно вже вміє плавати.

– Молодець, Вовка! – сказав тато. – А хто посів друге місце?

– Друге місце посів якийсь хлопчик. Я не знаю, як його звать. Він теж добре плаває.

– А ти третє? – тато посміхнувся мені. І це мені було приємно. – Третє місце теж призове, бронзова медаль! А хто ж на четвертому місці?

І я сказав:

– Четвертого місця ніхто не посів.

Тато здивувався:

– Як це?

– А ми всі третє місце посіли. Всі вісімнадцять хлопців, що залишилися. Так тренер сказав.

Тато зітхнув.

– Ось як! Мені все зрозуміло.

І знову взяв газету. А мені чомусь стало дуже сумно.

(За оповіданням В. Драгунського.)

27. Дайте відповіді на запитання.

1. Чому Денисові було дуже хороше, коли він ішов із басейну?
2. Чому він радів, коли думав про розмову з батьком?
3. Яка розмова відбулася між батьком і Денисом?
4. Чому ніхто не посів четвертого місяця?
5. Чому Денисові стало сумно?

ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вправа 1. Дайте відповіді на запитання.

1. Коли ви почали навчатися в інституті? (вересень).
2. Коли ви почали говорити українською мовою? (жовтень).
3. Коли ви були вперше в театрі? (листопад).
4. Коли ви дивилися цей балет? (грудень).
5. Коли у вас були екзамени? (січень).
6. Коли у вас були зимові канікули? (січень і лютий).
7. Коли у вас будуть літні канікули? (липень і серпень).

Вправа 2. Поставте запитання до поданих речень.

1. – . . . ?
– Я народився в квітні.
2. – . . . ?
– Я був у Києві в травні і червні.
3. – . . . ?
– Екзамени будуть у січні.
4. – . . . ?
– Літні канікули будуть у липні і серпні.

Вправа 3. Пишіть речення за зразком.

Зразок: – Вересень – це перший місяць осені. . . . ще буває тепла і сонячна погода.
– У вересні ще буває тепла і сонячна погода.

1. Листопад – останній місяць осені. . . . вже бувають морози, а іноді йде сніг.
2. Січень – холодний місяць. . . . бувають сильні морози.

3. Лютий – останній місяць зими. Звичайно, . . . часто йде сніг.
4. Березень – перший весняний місяць. . . . на землі ще лежить сніг.
5. Травень – теплий весняний місяць. . . . розквітають перші весняні квіти.
6. Червень – перший місяць літа. . . . гарно відпочивати.
7. Липень – дуже теплий місяць. . . . велика спека.

Вправа 4. *Дайте відповіді на запитання.*

1. У якому році ви народилися?
2. У якому році народився ваш тато?
3. У якому році народилася ваша мама?
4. У якому році народилася ваша сестра (народився ваш брат)?
5. У якому році ви приїхали в Україну?

Вправа 5. *Дайте відповіді на запитання за зразком.*

Зразок: – *Коли народився Джон? (1, грудень, 1970, рік)*

а) – Джон народився першого грудня тисяча дев'ятсот сімдесятого року.

б) – Джон народився у грудні тисяча дев'ятсот сімдесятого року.

1. Коли Марта закінчила школу? (21, червень, 1988, рік).
2. Коли Антон приїхав в Україну? (3, вересень, 1997, рік).
3. Коли Марта познайомилася з Антоном? (2, жовтень, 1997, рік).
4. Коли Максим одружився з Ганною? (15, листопад, 1995, рік)
5. Коли приїде в Україну твій друг? (28, серпень, 1998, рік).

Вправа 6. *Прочитайте дати.*

1/III – 1930 р., 30/VII – 1961 р., 28/II – 1941 р.,
24/IX – 1947 р., 19/IV – 1914 р., 9/XII – 1959 р.,
5/VIII – 1998 р., 12/V – 1921 р., 15/IV – 1972 р.

Вправа 7. *Пишіть речення, розкриваючи дужки.*

1. Микола народився в (липень, 1964, рік).
2. У (листопад, 1968, рік) Микола пішов у дитячий садок.
3. У (вересень, 1971, рік) Микола пішов до школи.
4. Микола закінчив школу у (червень, 1981, рік).
5. У (жовтень, 1981, рік) Микола почав працювати.

Вправа 8. Дайте відповіді на запитання, використовуючи прикметники.

- а) 1. Якому викладачеві (-у) ви розповідали про себе? (новий).
2. Якому художникові (-у) ваш друг показував свої картини? (відомий).
3. Якому журналістові (-у) ви телефонували вчора? (знайомий).
4. Якому студентові (-у) ви допомагаєте вивчати англійську мову? (український).
5. Якому братові (-у) ви купуєте ці книги? (молодший).
- б) 1. Якій студентці ви допомагаєте вивчати українську мову? (нова).
2. Якій дівчині ви подарували квіти? (знайома).
3. Якій сестрі вона купила сумку? (старша).
4. Якій дівчинці лікар зробив операцію? (хвора).
5. Якій тітці ви написали листа? (рідна).

Вправа 9. Допишіть речення, розкриваючи дужки.

1. Викладач дав книги (цей студент і ця студентка).
2. Я показав фото (наш викладач).
3. Олег зателефонував (його друг).
4. Він часто пише листи (його сім'я, його мати, його батько).
5. Я купила книги (моя сестра).
6. Антон допомагає (твій брат і твоя сестра).
7. Марта розповіла про це (її подруга, її друг).

Вправа 10. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому мама купила ляльку? (її молодша дочка).
2. Кому ви подарували сумку? (моя старша сестра).
3. Кому ви допомагаєте вивчати українську мову? (один новий студент).
4. Кому ви обіцяли дати цікаву книгу? (мій друг Павло).
5. Кому ви радите подивитися цей фільм? (твоя подруга).
6. Кому ви розповіли цю новину? (мій викладач).
7. Кому ви надіслали листа? (мій тато і моя мама).
8. Кому він обіцяв часто писати? (своя сестра).

Вправа 11. Поставте запитання до виділених слів.

Зразок: – Професор допомагає своєму студентові.
– Якому студентові допомагає професор?

1. Я написав листа своєму старому другові (-у).

2. Лікар зробив операцію хворій дівчинці.
3. Я хочу подарувати цю картину старшому братові (-у).
4. Оксана зателефонувала своїй хорошій подрузі.
5. Мама читає казку своєму маленькому синові (-у).

Вправа 12. *Пишіть речення за зразком.*

Зразок: – *(Я) потрібна ця цікава книга.*
– *Мені потрібна ця цікава книга.*

1. (Ти) потрібен українсько-іспанський словник.
2. (Він) потрібна консультація лікаря.
3. (Вона) потрібні ці ліки.
4. (Я) потрібен зошит.
5. (Ми) потрібна нова кімната.
6. (Ви) потрібен цей підручник.
7. (Вони) потрібні вітаміни.

Вправа 13. *Пишіть речення, використовуючи слова потрібен, потрібна, потрібні. Виділені слова пишіть у давальному відмінку.*

Зразок: – *Олена хвора.*
– *Олені потрібні ліки.*

1. Антон не знає ці слова.
2. Марина хоче читати текст.
3. Моя маленька сестра любить гратися.
4. Мій друг хоче мене сфотографувати.
5. Оксана не хоче жити в цій кімнаті.
6. Максим і Ніна сьогодні готують обід.
7. Мій молодший брат любить грати в футбол.

Вправа 14. *Пишіть речення за зразком.*

Зразок: – *Я повинен прочитати цю книгу.*
– *Мені треба прочитати цю книгу.*

1. Вона повинна піти на пошту.
2. Я повинен купити овочі і фрукти.
3. Вони повинні багато працювати.
4. Хворий студент повинен іти в поліклініку.
5. Марина повинна зателефонувати сестрі.
6. Всі студенти повинні купити цей словник.

7. Моя подруга повинна повторити цей текст.
8. Джон повинен написати цю вправу.
9. Моя маленька сестра повинна гарно вчитися.

Вправа 15. *Пишіть речення у майбутньому і минулому часі.*

Зразок: – *Вам треба прочитати цей текст.*
– *Вам треба буде прочитати цей текст.*
– *Вам треба було прочитати цей текст.*

1. Їй треба багато працювати.
2. Нам треба вивчити ці слова.
3. Йому треба більше займатися спортом.
4. Мені треба піти до лікаря.
5. Тобі треба зателефонувати сестрі.
6. Вам треба більше відпочивати.
7. Мені треба поїхати до Києва.

Вправа 16. *Доповніть речення словами **потрібен, потрібна, потрібні, треба.***

1. Мені зараз не . . . мій підручник.
2. Вам . . . ця газета?
3. Тобі . . . іспанські словники.
4. Нам . . . цей папір.
5. Вам зараз . . . зошити.
6. Мені . . . ваша допомога.
7. Тобі . . . зустрітися з другом.
8. Студенту . . . консультація.
9. Нам . . . поговорити з викладачем.
10. Мені . . . приготувати обід.
11. Нам . . . ця аудиторія.

Вправа 17. *Дайте відповіді на запитання.*

1. Кому професор читає лекцію? (студенти).
2. Кому ви телефонуйте? (друзі).
3. Кому Ніна купила подарунки? (сестри).
4. Кому Антон пише листи? (товариші).
5. Кому Оксана подарувала своє фото? (подруги).
6. Кому допомагає Ганна? (батьки).
7. Кому подякували студенти? (викладачі).
8. Кому Данило обіцяв зателефонувати? (брати).

Вправа 18. *Доповніть речення відповідними іменниками у давальному відмінку.*

1. Викладач пояснює . . . новий матеріал.
2. Ми показали свій новий фотоапарат. . . .
3. Я часто телефоную . . . .
4. Мама розповідає казку . . . .
5. Максим рідко пише листи . . . .
6. Я завжди допомагаю . . . .
7. Ми подарували квіти . . . .
(батьки, студенти, подруги, актори, друзі, брати, товариші).

Вправа 19. *Пишіть речення за зразком.*

Зразок: – *Щоб не хворіти, треба . . . .*
                  – *Щоб не хворіти, треба займатися спортом.*

1. Щоб приготувати обід, треба . . . .
2. Щоб скласти іспит, треба . . . .
3. Щоб запросити гостей, треба . . . .
4. Щоб вивчити українську мову, треба . . . .
5. Щоб купити овочі, треба . . . .
6. Щоб стати інженером, треба . . . .
7. Щоб добре відпочити, треба . . . .
8. Щоб поїхати в Київ, треба . . . .
9. Щоб приготувати доповідь, треба . . . .

Вправа 20. *Читайте текст.*

Хто ти є? (Легенда)

Картину «Таємна вечеря» видатний італійський художник Леонардо да Вінчі почав писати у тисяча чотириста дев'яносто п'ятому році, а закінчив працювати над нею у тисяча чотириста дев'яносто восьмому році. Він хотів показати людям добро і зло. Добро художник бачив у образі Ісуса, а зло уявляв у образі зрадника Іуди.

Для створення картини потрібно було знайти натурників, у рисах яких протиставляється прекрасне й мерзенне. Легенда розповідає, що художник довго шукав потрібних йому людей.

Одного разу Леонардо да Вінчі слухав виступ церковного хору і звернув увагу на досконале, божественне обличчя юного співака. Він запросив хлопця до своєї майстерні, зробив з нього кілька етюдів, на

основі яких потім написав образ Христа. Але ще багато часу фреска була не завершена. Художник не міг знайти натурника для Іуди.

Якось Леонардо побачив у стічній канаві волоцюгу. Ще досить молодий, але передчасно постарілий, брудний, обірваний, безпробудно п'яний, він був уособленням усього найгіршого. Часу на етюди в художника було мало, він привів п'яного чоловіка прямо в собор, де писав картину, і почав працювати.

А коли Леонардо закінчив роботу, п'яний жебрак прийшов до тямий і почав роздивлятися картину. Через кілька хвилин він закричав:

- Я вже бачив цю картину раніше!
- Коли? – здивувався художник.
- Три роки тому. Тоді, коли я співав у хорі, якийсь художник написав з мене Христа.

Вправа 21. *Перекажіть текст.*

Вправа 22. *Прочитайте українські прислів'я.*

Хто мовчить, той двох навчить.
Слухай кожного, але не з кожним говори.
Слово – срібло, а мовчання – золото.
Гарні гості, та в піст прийшли.

Вправа 23. *Поясніть, як ви розумієте ці прислів'я.*